

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Pritrdilno ločeno mnenje sodnika dr. Udeta

1. Glasoval sem za izrek odločbe, ker tudi sam menim, da je četrti odstavek 3. člena Zakona o političnih strankah v nasprotju z Ustavo, kolikor omogoča upravnemu organu, da v postopku registracije strank ocenjuje tudi ustavnost njenih aktov in njenega delovanja. Le Ustavno sodišče lahko z odločbo razveljavi protiuustaven akt politične stranke oziroma ji prepove protiuustavno delovanje. Zaradi tega je bilo treba odpraviti tudi sodbo Vrhovnega sodišča RS, št. U 1262/95 in odločbo Ministrstva za notranje zadeve št. 0001-2/1-S-28/533-95.

Ne strinjam pa se z obrazložitvijo odločbe in sicer s tistim delom obrazložitve, ki je zajet v tč. 7-10, vključenih v odločbo pod B.-I. Bistvo te obrazložitve je v ugotovitvah, da je po drugi svetovni vojni tedanji režim uveljavil enostrankarski sistem.

2. Mnenja sem, da ta del obrazložitve ne sodi v odločbo Ustavnega sodišča, ker z njeno vsebino ni v neposredni zvezi. Za obrazložitev ustavnih odločb je tudi neobičajen in bi bilo težko najti odločbo kakšnega drugega ustavnega sodišča, ki bi v tolikšnem obsegu in z obsežnim citiranjem zgodovinskih virov obravnavala vprašanja, ki niso bila predmet razprave in odločanja. O zgodovinski oceni obdobja po drugi svetovni vojni in tedanjega režima, ki nedvomno ni bil demokratičen in ki je postopoma uveljavil enostrankarski sistem, pravzaprav ni govoril nihče od udeležencev postopka. Ta del odločbe je izključno prispevek Ustavnega sodišča k razpravi o vprašanju registracije političnih strank. Kot tak se vključuje tudi v siceršnjo razpravo, ki se ta čas polemično odvija v naši državi. Lahko bi jo ocenjevali tudi kot podporo določeni politični grupaciji.

Po mojem mnenju bi bilo v zvezi z obravnavanim vprašanjem mogoče le na kratko ugotoviti, da je vprašanje registracije političnih strank ter ocenjevanje protiuustavnosti njihovih aktov in delovanja v našem pravnem sistemu še posebej občutljivo, ker v preteklosti ne pred drugo svetovno vojno ne po njej izkušnje slovenske družbe v zvezi s političnim združevanjem niso demokratične.

3. Obsežnejše obravnavanje zgodovinskih izkušenj bi bilo morebiti na mestu tudi tedaj, če bi v naši družbi ta čas obstojala nevarnost, da bo državna oblast s prepovedovanjem nekaterih strank oziroma z njihovim nevpisom v register strank skušala uveljaviti enostrankarski sistem. Nihče od udeležencev postopka očitno ni mislil na tako nevarnost. Čemu torej vnašati v obrazložitev sodne odločbe zgodovinske ocene?

4. Sicer pa - če že razpravljamo o zgodovini - tudi izkušnje slovenske družbe s predvojnimi političnimi sistemi niso demokratične. V Kraljevini Jugoslaviji je bila leta 1920 sprejeta Obznana, ki je prepovedovala delovanje delavski stranki. zakon o volitvah je leta 1931 preprečil delovanje političnim skupinam, ki niso uživale kraljeve podpore. Sama Ustava Kraljevine Jugoslavije iz leta 1931 pa je v 13. členu prepovedovala združevanje na "verski ali plemenski ali pokrajinski osnovi za strankarsko-politične namene". Že ta kratek stavek pove, da v tistem obdobju politični

režim niti narodov ni priznaval, ker je govoril o plemenih in da v takem sistemu Istrski demokratski zbor - Dieta democratica Istriana ne bi imel nikakršnih možnosti za registracijo in delovanje.

Demokratski sistem torej pred drugo svetovno vojno nikakor ni obstojal. Neprestano poudarjanje nedemokratskega političnega sistema po drugi svetovni vojni pa ustvarja vtis, kot da bi šele po vojni sistem prekinil s prej demokratsko ureditvijo in prakso.

dr. Lojze Ude